

Koncentracja dziecka w wieku przedszkolnym i szkolnym

Przy dzisiejszym tempie życia i zalewie informacji nam dorosłym trudno jest skupiać się na tym, co ważne. Wiele błędów, które popełniamy w najbardziej nieoczekiwanym momencie, są w wielu przypadkach efektem braku koncentracji. Stan dekoncentracji idzie w parze z frustracją, obniżonym nastrojem i rozdrażnieniem, a takie odczucia - niestety – nie sprzyjają koncentracji na rozwiązywaniu problemów dla nas istotnych.

Dzieciom też nie jest łatwo!!!

Dlatego ważne jest, aby **sztuki skupiania uwagi** uczyć nasze pociechy od najwcześniejszych lat życia. Nawet jeśli dziecko ma poważne kłopoty i nie potrafi na niczym skoncentrować uwagi, nie ma sensu szukanie winnego. Trzeba raczej przygotować plan działania, uzbroić się w cierpliwość i spróbować nauczyć dziecko wyciszenia wewnętrznego niepokoju i koncentrowania się na tym, co dzieje się tu i teraz. W tej nauce ogromne znaczenie ma to, jak bardzo my sami jesteśmy wewnątrznie uspokojeni i wyciszeni. Jeśli umiemy koncentrować się na tym, co robimy, jeśli dbamy o to, by atmosfera w domu sprzyjała wyciszeniu się i pracy - połowa sukcesu za nami.

Umiejętność koncentracji można ćwiczyć, trzeba mieć jednak świadomość, że przede wszystkim należy wyeliminować przyczyny zaburzeń. A może ich być wiele, od tych bardzo poważnych, kiedy to należy udać się po pomoc do specjalisty, po mniejsze błędy w wychowaniu, które przy odrobinie wysiłku można zniwelować. U każdego dziecka przyczyny zaburzeń koncentracji są inne. Najpierw należy te przyczyny odkryć, poznać a następnie starać się je wyeliminować. Zaburzenia koncentracji również przejawiają się w różny sposób. Niektóre dzieci nie mogą skupić się na jednym rodzaju aktywności, więc stale rozpoczynają coś nowego, są stale w ruchu. Ale i spokojni marzyciele mogą mieć problemy z koncentracją – są powolni, nie kończą swojej pracy, zapominają co właściwie mają do zrobienia. Podsumowując: niepokojące jest, gdy dziecko zaczyna tysiąc rzeczy na raz i niczego nie doprowadza do końca, pracuje szybko i pobieżnie albo pracuje zdecydowanie za wolno, popełnia dużo błędów, szybko odczuwa zmęczenie, śni na jawie, nie potrafi wysłuchać i zapamiętać poleceń do niego kierowanych, często gubi swoje rzeczy i jest rozkapryszony. Są to poważne sygnały, że należy zacząć działać.

Jak dziecku pomóc?

Może na dobry początek przyjrzeć się jak wygląda pokój naszego dziecka lub kącik do nauki i zabawy. Otaczająca nas reklama wmawia nam i naszym dzieciom, że pewne rzeczy po prostu musimy posiadać. Ulegając tej presji kupujemy kolejne łatwo dostępne dobra. A dziecko rośnie w przekonaniu, że zdobycie najbardziej nawet wymyślnych zabawek nie wymaga wysiłku. W efekcie ma ono wiele rzeczy, których nie potrzebuje, a kolejnymi szybko się nudzi. Jego zabawy są coraz mniej twórcze, bo ograniczone masą przedmiotów. Także rozrywka jest łatwa i przyjemna: kino, telewizja, komputer, kompleksy rozrywkowo-handlowe. Często po prostu nie dajemy dziecku szansy, aby mogło podejmować wysiłek. Ćwicz zatem u dziecka:

- **umiejętność czekania** (kształtujemy niezwykle ważną cechę w życiu jaką jest wytrwałość, uczymy też zrozumienia, że nie można mieć wszystkiego i że osiągnięcie celu wiąże się z **nakładem pracy**),
- **umiejętność słuchania** (na własnym przykładzie pokazuj na czym polega słuchanie, utrzymuj z dzieckiem kontakt wzrokowy, w formie zabawowej - np. rywalizacji – trenuj wysłuchiwanie i powtarzanie sekwencji słów, zdań rymujących się wyrazów, wyliczanek, itp),
- **umiejętność opowiadania** (zachęcaj dziecko do opowiadania o własnych przeżyciach, snach, kontaktach z rówieśnikami lub członkami rodziny, oglądanych bajkach, historyjkach usłyszanych od babci, itp - jeśli popada w dygresje i się gubi, delikatnie naprowadzaj na główny wątek opowiadanej historii),
- **systematyczność** (sprzyja temu unormowany tryb życia: stałe pory posiłków, snu, pracy i zabawy oraz jasno określone **obowiązki** dziecka, czytelnie wytyczone **granice**),
- **umiejętność utrzymywania porządku** (pokaż dziecku na własnym przykładzie jak należy pielęgnować porządek, każda rzecz powinna mieć swoje miejsce, pozbądź się przedmiotów niepotrzebnych – koncentracja w chaosie jest niemożliwa),
- **umiejętność radzenia sobie z niepowodzeniami** (tłumacz dziecku, że każdy popełnia błędy, niema jednak sytuacji bez wyjścia – wiele bajek kończy się takim morałem i to możesz wykorzystać),
- **umiejętność dokonywania wyboru** (nie staraj się być dla dziecka bezwzględny autorytetem w każdej dziedzinie życia, pokazuj dziecku alternatywne rozwiązania, daj mu szansę w niektórych codziennych sytuacjach samostanowienia o sobie).

Pamiętaj!

Motorem celowego działania człowieka jest sukces. Stwarzaj więc dziecku sytuacje, w których może sukces osiągnąć. Nagradzaj go – chociażby słowami lub gestem, docień jego wysiłek – nawet jeśli efekt końcowy pracy dziecka nie będzie zgodny z twoimi oczekiwaniami. Liczy się bowiem przede wszystkim intencja dziecka, włożony trud, motywacja do podjęcia wysiłku, chęć wykonania zaleconego zadania – to składa się na **sukces** dziecka.

Konsekwencja!

Konsekwentne realizowanie zasad to jedno z **najtrudniejszych wyzwań** dla rodziców. Niezwykle ważne jest to, aby rodzice byli zgodni w sprawie zasad i konsekwencji. Unikną wtedy rozdzielania przez dziecko i próby wykorzystywania tego, że jedno z nich jest np. bardziej pobłażliwe i obroni przed drugim. Ważne jest też, aby ustalone zasady były konsekwentnie realizowane przez wszystkich członków rodziny w takim samym stopniu. Dzięki temu dziecko nie będzie musiało ciągle sprawdzać, jakie zasady obowiązują gdy jest w domu tylko mama, gdy są oboje rodzice lub gdy opiekuje się nim babcia. Będzie miało również poczucie bezpieczeństwa, gdyż sytuacje w których się znajdzie będą dla niego przewidywalne.

Konsekwencji nie sprzyjają konflikty pomiędzy rodzicami. Dziecko boi się wszelkich konfliktów i kłótni domowych. Wyobraża sobie, że to ono ponosi odpowiedzialność za to co się dzieje niedobrego w rodzinie – czuje się winne. Takie obciążenie psychiki absolutnie nie służy koncentracji, a negatywne skutki takich przeżyć mogą determinować zachowanie dziecka przez wiele lat.

Profilaktyka

Każda chwila spędzana wspólnie, rodzinnie nie tylko umacnia więzi pomiędzy członkami rodziny, ale sprzyja też profilaktyce czyli zapobieganiu powstawania różnorodnych nieprawidłowości rozwojowych u dzieci. Proponowane poniżej ćwiczenia, gry i zabawy wpływają korzystnie na rozwój sfery intelektualnej, emocjonalnej i społecznej dziecka. Mają też zasadnicze znaczenie w rozwoju jego koncentracji.

- składanie obrazka z części wg wzoru i bez wzoru
- układanie patyczaków na wzorze, wg wzoru, bez wzoru
- „Nawlekamy korale” – odtwarzanie prostych rytmów: koło, kwadrat, trójkąt,
- układanki geometryczne płaskie wg wzoru (mozaiki)
- dobieranie par jednakowych obrazków spośród wielu,
- odwzorowywanie prostych szlaczków z elementami literowymi,
- kalkowanie szlaczków,
- wyszukiwanie ze zbioru różnych figur dwóch takich samych (np. gra „Memory”),
- porównywanie obrazków – wyszukiwanie różnic i podobieństw ,
- dorysowywanie brakujących elementów w obrazku ,

- wyszukiwanie detali w ilustracjach,
- labirynty (wodzenie paluszkami, rysownie ołówkiem, wyszukiwanie możliwych dróg dotarcia do celu),

- „Co zmieniło miejsce”? – odtwarzanie z pamięci uprzednio zaobserwowanych Przedmiotów,
- zapamiętywanie kolejności prezentowanych obrazków,
- naśladowanie sekwencji ruchów,
- odszukiwanie w zestawie obrazków demonstrowanych w określonej kolejności,
- odtwarzanie układów figur geometrycznych,
- zapamiętywanie i odtwarzanie listy eksponowanych przedmiotów,
- wskazywanie brakujących przedmiotów wcześniej eksponowanych,

- ćwiczenia rozmachowe:
  - kreślenie pędzlem, na dużych arkuszach,
  - pogrubianie konturów, czyli obwodzenie po śladzie linii pojedynczych szerokim pędzlem, mazakiem, kredą,
- nawlekanie koralików,
- obrysowywanie figur geometrycznych,
- sytuowanie przedmiotów względem innego, np. „ połów klocek na stole, pod krzesłem, na krześle”, itp ,
- obrysowywanie, zamalowywanie figur geometrycznych,

- rysowanie linii w labiryncie,
- układanie patyczków wg wzoru,
- rysowanie po śladzie, kalkowanie,
- łączenie punktów tworzących figurę,
- wycinanie po linii,
- układanie klocków według wzoru,
- porównywanie relacji przestrzennej obiektów ,
- ćwiczenia orientacji kierunkowej w schemacie ciała,
- ćwiczenia orientacji kierunkowej w przestrzeni,
- wysłuchiwanie i rozpoznawanie dźwięków pochodzących z najbliższego otoczenia (np. szelest kartek, odgłosy pojazdów),
- wysłuchiwanie i różnicowanie dźwięków ze względu na natężenie (cicho – głośno, wysoko – nisko),
- odnajdywanie ukrytych przedmiotów wydających dźwięki,
- wysłuchiwanie i odtwarzanie prostych rytmów,
- wykłaskiwanie rytmu,
- układanie klocków wg słyszanego rytmu,
- ćwiczenia pamięci słuchowej – powtarzanie zdania złożonego wypowiedziane go przez dorosłego,
- słuchanie bajek i odpowiadanie na pytania,
- nauka krótkich wierszyków, wyliczanek, piosenek, rymowanek,
- powtarzanie cyfr , słów, zdań .

Pamiętajmy również o tym, że wiele gier i zabaw oferowanych obecnie na rynku stwarza możliwość poprawy koncentracji u dziecka. Każda gra jest dobra. Zarówno gra planszowa, jak i konstrukcyjna czy zręcznościowa. Wybierając grę dostosujemy jej poziom do wieku i zainteresowań dziecka. Wspólna zabawa z dzieckiem stwarza okazję by nauczyć je przestrzegania zasad gry, czekania na swoją kolejkę, obserwowania przebiegu gry, radzenia sobie z przegraną, **nie przerywania zabawy, gdy wynik jest dla niego niezadowolający**. Grajmy z dzieckiem systematycznie, ale nie „na siłę”, należy unikać przeciążenia. Wymagania wobec dziecka powinny rosnać powoli, zgodnie z jego możliwościami. To co wypracujemy u dziecka w jego młodszym okresie życia, będzie procentować przez lata szkolne i w życiu dorosłym.

Maryla Lasok pedagog, logopeda

